

Bruksela, 29 listopada 2022 r.
(OR. en)

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2022/0391(COD)

15390/22
ADD 4

PI 169
COMPET 967
MIGR 379
IND 519
IA 207
CODEC 1863

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	28 listopada 2022 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	SWD(2022) 369 final
Dotyczy:	DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI - STRESZCZENIE SPRAWOZDANIA Z OCENY SKUTKÓW - towarzyszący dokumentom: wniosek ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 6/2002 w sprawie wzorów wspólnotowych i uchylające rozporządzenie Komisji (WE) nr 2246/2002 oraz wniosek DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie prawnej ochrony wzorów (wersja przekształcona)

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument SWD(2022) 369 final.

Zał.: SWD(2022) 369 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 28.11.2022 r.
SWD(2022) 369 final

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI
STRESZCZENIE SPRAWOZDANIA Z OCENY SKUTKÓW

[...]

Towarzyszący dokumentom:

wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 6/2002 w sprawie wzorów wspólnotowych i
uchylające rozporządzenie Komisji (WE) nr 2246/2002**

oraz

wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie prawnej ochrony wzorów (wersja przekształcona)

{COM(2022) 666 final} - {COM(2022) 667 final} - {SEC(2022) 422 final} -
{SWD(2022) 367 final} - {SWD(2022) 368 final}

Streszczenie oceny skutków
Ocena skutków wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 6/2002 w sprawie wzorów wspólnotowych i uchylającego rozporządzenie Komisji (WE) nr 2246/2002 oraz wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie prawnej ochrony wzorów (wersja przekształcona).
A. Zasadność działań
Dlaczego należy podjąć działania? Na czym polega problem?
Ustawodawstwa państw członkowskich przewidujące ochronę wzorów na szczeblu krajowym zostały częściowo dostosowane w dyrektywie 98/71/WE w sprawie wzorów. W ramach uzupełnienia systemów krajowych w rozporządzeniu w sprawie wzorów wspólnotowych (WE) nr 6/2002 ustanowiono w 2003 r. jednolitą ochronę wzorów (tj. wywierającą taki sam skutek w całej UE). Podczas gdy wzory krajowe są rejestrowane przez krajowe urzędy ds. własności intelektualnej państw członkowskich, wzory wspólnotowe (ZWW) są rejestrowane i zarządzane przez Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO). W zależności od zasięgu terytorialnego działalności gospodarczej przedsiębiorstwa i twórcy mogą zatem albo zdecydować się na krajowe lub wspólnotowe prawo z zarejestrowanego wzoru, albo ubiegać się o równoległą ochronę na tym samym terytorium i ją utrzymywać zarówno za pośrednictwem systemu krajowego, jak i wspólnotowego. „Wspólnotowy” w tym sensie oznacza „unijny”. Głównym nierozwiązanym problemem pozostaje ochrona rynku wtórnego widocznych części zamiennych. 12 państw członkowskich dopuszcza wolną konkurencję w tym sektorze, natomiast pozostałe utrzymują monopol producentów, pomimo zachęty do otwarcia rynku zawartej w dyrektywie w sprawie wzorów. Unijne przepisy dotyczące ochrony wzorów pozostawały praktycznie niezmienione od momentu ich przyjęcia. W ocenie tych przepisów (SWD (2020) 264 final) stwierdzono, że system ochrony wzorów w UE co do zasady funkcjonuje dobrze, ale istnieją pewne niedociągnięcia, które należy wyeliminować, aby zapewnić jego funkcjonalność w erze cyfrowej oraz większą dostępność i skuteczność dla przedsiębiorstw, MŚP (małych i średnich przedsiębiorstw) i poszczególnych twórców. W związku z tym Komisja zapowiedziała (w komunikacie z 2020 r.), że wprowadzi zmiany w unijnych przepisach dotyczących ochrony wzorów. Zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poparły tę zmianę. Zmiana ta ma na celu rozwiązanie w szczególności dwóch głównych problemów: 1. Przede wszystkim zakłóceń w handlu wewnątrz UE oraz barier dla konkurencji w niektórych państwach członkowskich w odniesieniu do części zamiennych. 2. Zniechęcenia przedsiębiorstw, w szczególności MŚP i poszczególnych twórców, do ubiegania się o ochronę zarejestrowanego wzoru na szczeblu unijnym lub krajowym – ze względu na częściowo przestarzałe, złożone procedury i nieoptymalne opłaty za rejestrację ZWW, a także rozbieżne przepisy na szczeblu krajowym, które nie są jeszcze dostosowane do systemu ZWW.
Jaki jest cel inicjatywy?
Ogólnym celem tej inicjatywy jest zachęcanie do wnoszenia wkładu w doskonałość, innowacyjność i konkurencyjność w zakresie wzorów w UE poprzez zapewnienie funkcjonalności systemu ochrony wzorów w erze cyfrowej oraz jego większej dostępności i skuteczności w przypadku poszczególnych twórców, MŚP i sektorów intensywnie korzystających z wzorów. Ponadto jej celem jest zakończenie tworzenia jednolitego rynku części zamiennych. Te ogólne cele przekładają się na trzy następujące cele szczegółowe: i. otwarcie rynku wtórnego części zamiennych dla konkurencji; ii. zwiększenie dostępności, skuteczności i przystępności cenowej ochrony zarejestrowanego

wzoru wspólnotowego;
iii. zwiększenie komplementarności i interoperacyjności między wspólnotowymi i krajowymi systemami wzorów, w szczególności poprzez dostosowanie przepisów proceduralnych.

Na czym polega wartość dodana podjęcia działań na szczeblu UE?

Sektory intensywnie korzystające z wzorów wnoszą znaczący wkład w gospodarkę UE: w latach 2014–2016 odpowiadały one za niemal 16 % unijnego PKB i 14 % wszystkich miejsc pracy. Realizacja celów inicjatywy niesie ze sobą zatem obietnicę pozytywnego wpływu na takie sektory intensywnie korzystające z wzorów, w tym ich wkład w zatrudnienie.

System wzorów wspólnotowych utworzono rozporządzeniem UE i tym samym można go zmienić tylko w drodze takiego rozporządzenia. Działania mające na celu rozszerzenie obecnego poziomu zbliżenia krajowych przepisów dotyczących wzorów należy kontynuować na podstawie dyrektywy w sprawie wzorów i w związku z tym mogą być one podejmowane jedynie na szczeblu UE, również ze względu na potrzebę zapewnienia spójności z systemem ZWW.

Jeżeli chodzi konkretnie o kwestię części zamiennych, tworzenie jednolitego rynku można zakończyć jedynie na szczeblu UE. Ponad dwadzieścia lat doświadczeń ze stosowaniem obowiązującej dyrektywy w sprawie wzorów nie wykazało zdecydowanej tendencji w zakresie dostosowywania się państw członkowskich na zasadzie dobrowolności lub w drodze samoregulacji przemysłu.

Działanie na szczeblu UE zapewniłoby zatem znacznie większą dostępność i skuteczność całego systemu ochrony wzorów w Europie dla przedsiębiorstw, w szczególności dla MŚP i poszczególnych twórców. Zakończenie tworzenia jednolitego rynku części zamiennych zwiększyłoby konkurencję i przyniosło znaczne korzyści konsumentom, którzy mogliby wybierać spośród konkurencyjnych części po niższych cenach.

B. Rozwiązania

Jakie warianty legislacyjne i nielegislacyjne rozważono? Czy wskazano preferowany wariant? Dlaczego należy podjąć działania?

- **Scenariusz bazowy – brak zmian:** Obowiązujące zasady i procedury nadal mają zastosowanie.

Jeżeli chodzi o ochronę części zamiennych, istnieją trzy następujące warianty strategiczne:

- **Wariant 1.1 – Pełna liberalizacja wszystkich wzorów:** należy otworzyć dla konkurencji w całej UE rynek „ściśle dostosowanych” części zamiennych, rozszerzając go zarówno na istniejące, jak i nowe wzory.
- **Wariant 1.2 – Natychmiastowa pełna liberalizacja nowych wzorów, a następnie pełna liberalizacja starych wzorów po 10-letnim okresie przejściowym:** tak jak w przypadku wariantu 1.1, ale wzory, którym ochrony udzielono jeszcze przed wejściem w życie nowego aktu, byłyby nadal chronione w trakcie 10-letniego okresu przejściowego.
- **Wariant 1.3 – Pełna liberalizacja wyłącznie nowych wzorów:** nie będzie to miało wpływu na wzory, którym ochrony udzielono przed wejściem w życie aktu, i będą one mogły być chronione przez maksymalny okres 25 lat.

Jeżeli chodzi o skomplikowane procedury dotyczące ZWW, istnieje jeden (jednogłośnie popierany) wariant:

- **Wariant 2 – Uproszczenie i usprawnienie procedur dotyczących ZWW,** np. w drodze modernizacji wymogów dotyczących przedstawienia wzorów oraz ułatwienia w zakresie dokonywania zgłoszeń zbiorowych poprzez zniesienie wymogu tej samej klasy.

Jeżeli chodzi o nieoptymalne opłaty związane z ZWW, istnieje jeden wariant z dwoma podwariantami:

- **Wariant 3 – Niższa opłata za rejestrację ZWW i łatwiejsze dokonywanie zgłoszeń zbiorowych.** Model ten zapewnia łatwiejszy dostęp do ochrony ZWW, w szczególności dla MŚP (tańsze nabycie prawa i pierwsze odnowienie), jednocześnie zniechęcając

przedsiębiorstwa do utrzymywania nieużywanych wzorów w rejestrze poprzez zwiększenie opłat za kolejne odnowienia.

Podwariant 3.1: opłatę za rejestrację jednego ZWW obniża się z 350 EUR do 250 EUR. Za każdy dodatkowy wzór stanowiący część zgłoszenia zbiorowego opłatę obniża się do 125 EUR. Opłata za pierwsze odnowienie wynosi 70 EUR; za drugie odnowienie – 140 EUR; za trzecie odnowienie – 280 EUR; za czwarte odnowienie – 560 EUR.

Podwariant 3.2: opłata za rejestrację wynosi 250 EUR, ale za każdy dodatkowy wzór stanowiący część zgłoszenia zbiorowego opłatę obniża się dodatkowo do 100 EUR. Wszystkie opłaty za odnowienie są wyższe niż w obecnym systemie. Opłata za pierwsze odnowienie wynosi 80 EUR; za drugie odnowienie – 160 EUR; za trzecie odnowienie – 320 EUR; za czwarte odnowienie – 640 EUR.

Jeżeli chodzi o rozbieżne przepisy na szczeblu krajowym, istnieją dwa warianty:

- **Wariant 4.1:** częściowe dalsze dostosowanie przepisów krajowych, zapewniające większą spójność z systemem ZWW. Wariant ten obejmuje dodanie do dyrektywy w sprawie wzorów przepisów dotyczących wybranych aspektów prawa wzorów, których dyrektywa jeszcze nie obejmuje, a które zostały uznane przez zainteresowane strony za wymagające największego dostosowania (w szczególności w zakresie procedur) do rozporządzenia w sprawie wzorów wspólnotowych.
- **Wariant 4.2:** pełne dostosowanie krajowych przepisów i procedur dotyczących wzorów. Podejście to opierałoby się na wariantcie 4.1, obejmując jego powyższe elementy, ale obejmowałoby wszystkie pozostałe aspekty przepisów i procedur prawa materialnego dotyczących wzorów, które są częścią rozporządzenia w sprawie wzorów wspólnotowych, ale nie wchodzi w zakres dyrektywy w sprawie wzorów.

Preferuje się kombinację wariantów obejmującą **wariant 1.2, wariant 2, wariant 3.1 i wariant 4.1**.

Wariant 1.2 uznaje się za najbardziej proporcjonalny do celów osiągnięcia pełnego dostosowania na jednolitym rynku w oparciu o zasadę liberalizacji. Jest on zgodny z duchem przejściowego systemu części zamiennych przewidzianego w dyrektywie w sprawie wzorów, którego celem jest całkowita liberalizacja rynku części zamiennych w UE.

Wariant ten jest również zgodny z zamiarem Komisji wyrażonym w poprzednim wniosku z 2004 r., a także spójny z rozporządzeniem (UE) 461/2010 (rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze motoryzacyjnym lub RWGSM) i stanowi jego uzupełnienie w dziedzinie ochrony konkurencji. Dzięki liberalizacji rynku części zamiennych system antymonopolowy mógłby zapewnić pełne korzyści, jakie za sobą niesie, przedsiębiorstwom i konsumentom na motoryzacyjnym rynku wtórnym.

Ponadto wariant 1.2 jest spójny z działaniami podejmowanymi w ramach inicjatywy dotyczącej zrównoważonych produktów, której celem jest propagowanie napraw i gospodarki o obiegu zamkniętym, i stanowi ich uzupełnienie, oraz jest zgodny z międzynarodowym Porozumieniem w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS).

Wariant 2 wraz z wariantem 3.1 zapewniłby przedsiębiorstwom większą dostępność i przystępność cenową ZWW (dotrzymując kroku postępowi technologicznemu) oraz niosą ze sobą obietnicę uzyskania znaczących pozytywnych skutków i wyraźnych korzyści w odniesieniu do przedsiębiorstw, w szczególności MSP i poszczególnych twórców.

Wariant 4.1, w szczególności w wyniku dodania głównych przepisów proceduralnych do dyrektywy w sprawie wzorów, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie wzorów wspólnotowych, umożliwiłby przedsiębiorstwom i twórcom łatwiejsze uzyskanie ochrony wzorów w państwach członkowskich i obniżenie jej kosztów, w tym poprzez łączne wykorzystanie systemów krajowych i ZWW.

Wariant ten miałby również pozytywny wpływ na współpracę między EUIPO a krajowymi urzędami ds. własności intelektualnej w zakresie ułatwiania coraz większego zbliżania praktyk i opracowywania wspólnych narzędzi na potrzeby nowych obszarów, w których dostosowanie jest pożądane (np.

unieważnienie wzorów). Oznacza to zapowiedź dalszych korzyści netto dla użytkowników systemów ochrony wzorów, przy jednoczesnej poprawie ich komplementarności i interoperacyjności.

Analiza i dotychczasowe doświadczenia z podejściami opartymi na zasadzie dobrowolności sprawiły, że Komisja doszła do wniosku, że wszystkie preferowane warianty powinny zostać wdrożone w drodze wprowadzenia zmian legislacyjnych do dyrektywy w sprawie wzorów i rozporządzenia w sprawie wzorów wspólnotowych.

Jak kształtuje się poparcie dla poszczególnych wariantów?

Proponowana modernizacja, usprawnienie i dalsze dostosowanie systemów ochrony wzorów w UE w zakresie wariantów 2, 3 i 4.1.b mają zdecydowane poparcie organów państw członkowskich, Parlamentu Europejskiego, sektorów intensywnie korzystających ze wzorów, stowarzyszeń właścicieli praw ze wzorów oraz adwokatów i pełnomocników ds. własności intelektualnej.

Otwarcie rynku wtórnego części zamiennych w ramach wdrożenia wariantu 1.2 ma zdecydowane poparcie niezależnych producentów i dystrybutorów części zamiennych, stowarzyszeń reprezentujących ich interesy, środowisk akademickich oraz organizacji konsumenckich.

C. Skutki wdrożenia preferowanego wariantu

Jakie korzyści przyniesie wdrożenie preferowanego wariantu lub – jeśli go nie wskazano – głównych wariantów?

W przypadku konsumentów: liberalizacja rynku wtórnego części zamiennych w ramach wdrożenia wariantu 1.2 przyniosłaby oszczędności w wysokości 340–544 mln EUR. Oszczędności te uzyskano by w pełni po upływie proponowanego 10-letniego okresu przejściowego. W tym okresie każdego roku korzyści wzrastałyby o 4–13 mln EUR.

W przypadku przedsiębiorstw i osób fizycznych ubiegających się o ochronę wzorów: dostosowanie opłat za ZWW zgodnie z wariantem 3.1 sprawiłoby, że podstawowy dostęp do rejestracji byłby mniej kosztowny i przyniosłoby roczne oszczędności w wysokości 6 mln EUR w przypadku podmiotów chroniących wzory przez okres 5–10 lat.

Uproszczenie i usprawnienie systemu ZWW w ramach wdrożenia wariantu 2 ułatwiłoby dostęp do rejestracji, zapewniając jednocześnie większą przewidywalność i pewność prawa. W zakresie, w jakim jest to wymierne, wiązałoby się to z rocznymi oszczędnościami w wysokości 1,6 mln EUR wynikającymi z aktualizacji wymogów dotyczących przedstawienia wzorów oraz zwiększonej możliwości dokonywania zgłoszeń zbiorowych.

Dalsze dostosowanie przepisów w ramach wdrożenia wariantu 4.1 umożliwiłoby przedsiębiorstwom i twórcom łatwiejsze uzyskanie ochrony wzorów w państwach członkowskich i obniżenie jej kosztów, w tym poprzez łączne wykorzystanie systemów krajowych i ZWW. Zapewniłoby to większą przewidywalność (mniejszą potrzebę korzystania z pomocy ekspertów zewnętrznych), pomogłoby zmniejszyć koszty zarządzania portfelami własności intelektualnej oraz ułatwiłoby unieważnianie zarejestrowanych wzorów, którym nie powinna przysługiwać ochrona.

W przypadku EUIPO: uproszczenie i usprawnienie procedur w ramach wdrożenia wariantu 2 umożliwiłoby EUIPO skuteczniejsze prowadzenie operacji związanych z ZWW (mniej wadliwych zgłoszeń do rozpatrzenia; sprawniejsze nadzorowanie przepływu pracy i zaplecza informatycznego dzięki dostosowaniu do procedur dotyczących znaków towarowych Unii Europejskiej). Ułatwiłoby to również realizację zadania EUIPO polegającego na propagowaniu zbliżenia praktyk i narzędzi we współpracy z krajowymi urzędami ds. własności intelektualnej (EUIPO służy jako punkt odniesienia).

W przypadku państw członkowskich i krajowych urzędów ds. własności intelektualnej: dalsze dostosowanie przepisów w ramach wdrożenia wariantu 4.1 umożliwiłoby krajowym urzędом ds. własności intelektualnej zwiększenie ich atrakcyjności i konkurencyjności w ramach dwustopniowego systemu ochrony wzorów w UE. Rozszerzone dostosowanie przepisów pozwoliłoby również tym urzędом na korzystanie z rozszerzonej współpracy z EUIPO w celu propagowania zbliżenia praktyk i narzędzi.

Jakie są koszty wdrożenia preferowanego wariantu lub – jeśli go nie wskazano – głównych wariantów?

W przypadku producentów pojazdów silnikowych: brak kosztów bezpośrednich, ale liberalizacja rynku wtórnego części zamiennych spowodowałaby utratę dochodów odpowiadającą oczekiwanym oszczędnościom w odniesieniu do konsumentów.

W przypadku przedsiębiorstw i osób fizycznych ubiegających się o ochronę wzorów: zreformowane systemy ochrony wzorów wymagałyby pewnego dostosowania do nowych przepisów, w tym procesu uczenia się.

W przypadku EUIPO: uproszczenie w ramach wdrożenia wariantu 2 (rozszerzenie możliwości dokonywania zgłoszeń zbiorowych) oraz dostosowanie opłat w ramach wdrożenia wariantu 3.1 wiązałoby się z utratą dochodów odpowiadającą oszczędnościom pod względem opłat w odniesieniu do przedsiębiorstw i osób fizycznych. Warianty te wiązałyby się również z (niewielkimi) kosztami wdrożenia w celu dostosowania przepływów pracy i procesów informatycznych.

W przypadku państw członkowskich i krajowych urzędów ds. własności intelektualnej: dalsza harmonizacja przepisów w ramach wdrożenia wariantu 4.1, w szczególności w dziedzinie procedur (np. wprowadzenie postępowań o unieważnienie prowadzonych przez właściwe organy), będzie wiązała się z kosztami wdrożenia. Koszty te uważa się jednak za akceptowalne i proporcjonalne.

Jakie będą skutki dla przedsiębiorstw, MŚP i mikroprzedsiębiorstw?

Uproszczenie procedur dotyczących ZWW w wyniku wdrożenia wariantu 2 i dostosowanie opłat za ZWW w wyniku wdrożenia wariantu 3.1 byłoby szczególnie korzystne dla MŚP, ułatwiając im dostęp do rejestracji wzorów na początkowe okresy 5 lub 10 lat i czyniąc ją bardziej przystępną cenowo. W porównaniu z dużymi przedsiębiorstwami MŚP nie tylko dokonują mniejszej liczby zgłoszeń wzorów, lecz również decydują się na krótsze okresy ochrony.

Wdrożenie wariantu 4.1 ułatwiłoby również dostęp do ochrony wzorów w państwach członkowskich (w tym dzięki wykorzystaniu systemów krajowych i ZWW ze względu na ich większą interoperacyjność), w szczególności dla MŚP. Wynikałoby to również z większej przewidywalności i pewności prawa, ponieważ mniejsze przedsiębiorstwa są w większym stopniu zależne od pomocy prawnej ekspertów zewnętrznych.

Wprowadzenie postępowań o unieważnienie prowadzonych przez właściwe organy ułatwiłoby dodatkowo, w szczególności MŚP, skuteczne usuwanie nieważnych wzorów z rejestrów wzorów.

Czy przewiduje się znaczące skutki dla budżetów i administracji krajowych?

Krajowe urzędy ds. własności intelektualnej państw członkowskich poniosłyby minimalne, proporcjonalne koszty wdrożenia w wyniku większego dostosowania przepisów, w szczególności w odniesieniu do procedur dotyczących wzorów.

Czy wystąpią inne znaczące skutki?

Nie oczekuje się wystąpienia innych znaczących skutków.

D. Działania następne

Kiedy nastąpi przegląd przyjętej polityki?

Pięć lat po tym, jak rozporządzenie zacznie w pełni obowiązywać, Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie UE sprawozdanie z wdrożenia rozporządzenia.